بەرکوتێکی مەتەڵی فۆلکلۆری کوردی

لێدوانی:
پ. د. عومەر ئیبراهیم عەزیز
(پەتی)

کتێبی (بەرکوتێکی (١) مەتەڵی فۆلکلۆری کوردی) لێکۆڵینەوە و ڕەخنە، کە لە کۆکردنەوە و ئامادەکردنی: بەڕێز (سەدرەدین نورەدین ئەبوبەکر)ە و بەسەرداچوونەوەی بەڕێزان: پ. د. شوکریە ڕەسووڵ و د. عەزیز گەردی و عەبدولکەریم مەحموود شێخانییە، چاپکردنی ئینستیوتی کەلەپووری کوردستانە، بەچاپ و بەرگێکی جوان لە ٢٦٤ لاپەڕەی قەوارە (٢٣×١٧سم)ە بە تیراژی ١٠٠٠ دانە کەوتە بەر دیدی خوێنەری کوردزمان. گەنجینەیەکی تەمەنێک کۆشش و گەڕان و وردبوونەوەیە:

لە بەشی یەکەمیدا تیشکی خستۆتە سەر زانستی فۆلکلۆر، کورتە باسێکی لە بارەی ئەو

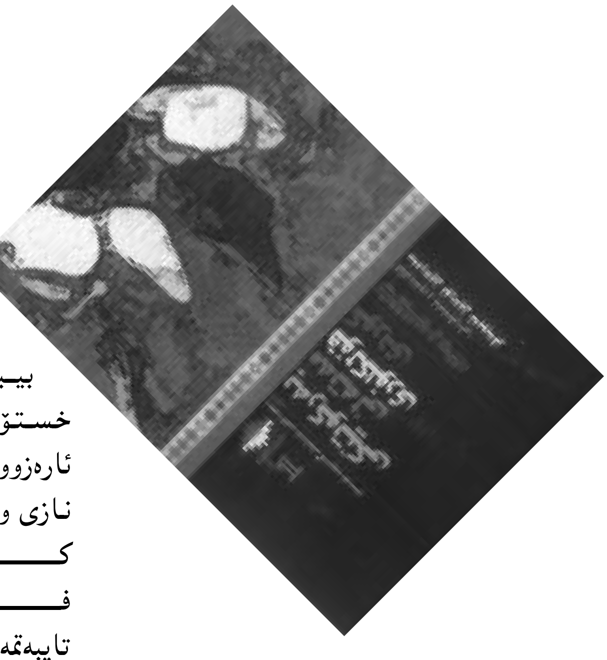

هەولانەوە نووسیوە کە لە بارەی فۆلکلۆری کوردی بڵاوکراونەتەوە، دەتوانین بڵێین نیمچە بیبلیۆگرافیایەکی ئەم بوارەی خستۆتە بەرچاوی فۆلکلۆرپەروەر و ئارەزوومەندان، لە میانیشیانەوە بێ نازی و دەوڵەمەندی فۆلکلۆری کوردی نواندووە و ئەرکی فۆلکلۆریست و دەزگا تایبەتمەندەکانی دیاری کردووە.

لە بەشی دووەمدا هاتۆتە سەر باسی مەتەڵی فۆلکلۆری کوردی، پێناسەی کردووە و سوودەکانی مەتەڵی نووسیوە، ئینجا بۆ مەتەڵی کوردی هەڵبژاردووە؟ دواتریش هەڵسەنگاندن و لێکۆڵینەوەیەکی ئەکادیمیانەی بۆ چەندین مەتەڵی بەپێز، لەبارەی ڕوخسار و ڕەوانبێژی و جوانکاری نووسیوە، وەک مەلەوانێکی بێ پەروا بەناو ناوەرۆکی قووڵیاندا شۆڕبۆتەوە و لە ناخیاندا گەلێک گەوهەری نایاب و شاردراوەی دەرکردووە. ئەم کۆکردنەوە بەرفراوانە و لێکۆڵینەوە تێروتەسەلە یەکاوێکی سازگارە و پشتاوێکی بەپێز و ڕەسەنی فۆلکلۆری بەراوکردووە، بەراوردکردنی مەتەڵی کوردی لەگەڵ مەتەڵی هەندێک نەتەوەی دیکەی

وەک ئینگلیز و عەرەب و فارس و تورکی فەرامۆش نەکردووە:

«بیبینی لەبەری ناکەی، لەبەری بکەی نایبینی» (خەلات، کفن، بەرگی مردن)

«ئەوی دروستی بکا بەکاری نایێ، ئەوی بەکاری بێنی دروستی ناکا» (کفن- گۆڕ)

The man who invented it doesnt want it. the man who bought it doesnt need (man who needs it doesnt know it, what is it?) A coffin it.

ئەوە چییە: ئەوەی دایهێناوە (دروستی دەکا) نایەوێ، ئەوەی دەیکڕێ گەرەکی نییە، ئەوەشی دەیەوێ نازانێت بۆ ئەوە؟ (کفن).

«ماهو الشيء اذا لبسه شخص لايراه واذا رآه لايلبسه؟» ل٦٢.

«هەموو شتێک دەخواتەوە ئاو نەبی، کە ئاو بخواتەوە دەمری؟» (ئاگر)

Give me food, and I will live; give me water, and I will die. what am I? Fire

(خواردنم بدەیێ دەژیم، ئاوم بدەیتێ دەمرم، من کێم؟) (ئاگر)

«وآكله بغير فم وبطن، لها الأشجار والحيوان قوت، اذا اطعمتها انتعشت وعاشت، واذا سقيتها ماء تموت؟». ل٦٣.

«سەری ئەبڕی و بۆی ئەگری؟»، «سەری دەبڕی و پێی دەگرییی؟» (پیاز)

«پڕ بە دەستە و ئەیگری، هەر بۆ خۆت سەری ئەبڕی، ئەوسا دواتر بۆی ئەگری؟»

You use a knife to slice my head and weep beside me when I am dead. what am I?

تۆ سەرم بە چەقۆ دەبڕی، کە دەمرم لە تەکما بۆم دەگری. من چیم؟ (پیاز) (An onion)

«هم دوغراسان، هم ییغلاسان؟» (وردی دەکەی و بۆی دەگری: پیاز). ل٦٤.

«خوا نەی کردووە و هەس»، «خوا نەی کردووە و هەیە؟» (قامیش، نەی)

«اين چيست كه خدا نی افريده، سبزاست و بلند و قد كشيده؟» (نی) ل٦٨.

هەر لە هەمان بەشدا سێ کۆمەڵە مەتەڵی دیکەی هەڵسەنگاندووە کە پێشتر لەلایەن بەڕێزان: ئۆرخانی غالب و ڕۆستەم باجەلان و محەمەدی مەلا کەریم کۆکرابوونەوە و لێکۆڵینەوەیان لەسەر نووسرابوو، بەڵام ئەو وەک ڕەخنەگرێکی خەمخۆر و شارەزا و بەویژدان، گەلێک ناتەواوی تێدا نیشان کردووە و بەدەقی جوانتر، ناتەواوییەکانی تەواو کردوون. هەوڵی داوە مەتەڵ و فۆلکلۆری کوردی هەموو پارچەکانی کوردستان بە زۆربەی شێوەزارەکانییەوە تۆمار بکات، کە ئەمەشیان شەکەتییەکی بێ ئەندازەی ویستووە و بەرهەمێکی باشیشی لێکەوتۆتەوە، بەتایبەتیش کە ویستوویەتی سوود لە سەرچاوەی باش و مرۆی لێهاتوو لە دەقەرە جیاجیاکاندا وەربگرێت.

لە بەشی سێیەمدا مەتەڵەکان بەپێی بابەتەکانیان پۆلێن کراون، بە ڕاستی بەشێوەیەکی زانستییانە و بابەتییانە جەلەی کردوون، من وا هەست دەکەم دابەشکردن و بەیەکەوە گرێدانی دەقەکانی لە یەکدی نزیکن، وا لە مرۆڤ دەکات کە بتوانێت بە ئاسانی بیر لە هەڵهێنانی مەتەڵەکان بکاتەوە، یان بیر لە داڕشتنی مەتەڵی هاوشێوەیان بکاتەوە.

بابەتەکانی مەتەڵەکان

مەتەڵی تایبەت بە ئاین و ئاینداری: ٧٧ مەتەڵە. مەتەڵی تایبەت بە سروشت: نزیکەی ١٠٠ مەتەڵە. ئەندام و بەشەکانی لەشی مرۆڤ: نزیکەی ١٠٠ مەتەڵە. جل و بەرگ و کەلوپەلی تایبەت بە مرۆڤ: ١٢٣ مەتەڵە. کارکردن و کەرستەی کارکردن: ٣٠٠ مەتەڵە. ڕووەک و بەروبوومی ڕووەکی: ٢٦٨ مەتەڵ. ئاژەڵ و بەروبوومی ئاژەڵی: ٢١٤ مەتەڵ. بیرکاری: ٢٦ مەتەڵ. جۆراوجۆر: ٢٥ مەتەڵ. وەڵامی لەخۆی: ٧ مەتەڵ. تەتەڵەی زمان: ٥٤ مەتەڵە.

تا بڵێی دەقی مەتەڵەکان پتەو و پڕ کاکڵن، زۆر بە دەگمەن کەموکورتییان تێدا بەدی دەکرێت، چونکە لەگەڵ زۆر سەرچاوەدا بەراوردکراون. گەلێک مەتەڵی تێدایە کە بۆ یەکەم جار دەکەونە بەرچاو.

مەتەڵەکان کۆکراونەتەوە سەر یەک، یا دەقە وێکچووەکان لەتەک یەکدی ڕیزکراون و وەک یەک مەتەڵ پیشان دەدرێن، کەچی لە سەرچاوەکانی دیکە بە مەبەستی زۆرکردنی ژمارەی مەتەڵەکان هەر

برگــەیەک یا پارچەیەک کــراوەتە مەتەڵێکی سەربەخۆ، بۆ نموونە:

أ- «مەیلەکم هەیە مەیلانی، لەناو بوخچەی سوبحانی، خودا نەبی کەس نایزانی» (منداڵ)

ب- «مــەیلەکم هەیە مــەیلانی، لەناو بوخچەی سوڵتانی، خودا نەبی کەس نایزانی» (منداڵ)

نووسیـویەتی: ج- «مەیلەکم هەیە مەیلانی، لەناو بوخچەی سـوبحانی (سـوڵتـانی)، خـودا نەبی کـەس نـایزانـی» (منداڵ لە زگی دایکی) ل١١٣

- «یەکـە و نابێـتـە دوو، دووە و نابێتە سێ، سێیـە و نابێتە چوار، چوارە و نابێــتـە پێنج، پێنجـە و نابێتـە شـەش، شـەشـە و نابێـتـە حـەفت، حەفـتـە و نابێـتە هەشت، هەشتە و نابێتە نۆ، نۆیەو نابێتە دە، دەیەو نابێتە یازدە، یازدەیەو نابێتە دوازدە، دوازدەیە و نابێتە سێزدە؟»

«یەک خـوا هەیە و نابێـتـە دووان، بەهەشت و دۆزەخ یا شــەو و ڕۆژ یا مــانگ و خـۆر دووانـن و نابنە سێ، تەڵاق لە ئیـسـلامـدا سێنە و نابنە چوار، خــەلیـفــەکـانی راشـدین (ئەبوبەکـر، عـومـەر، عـوسـمـان، عـــەلی) چـوارن و نـابنـە پێـنـج، مـــەزهەبی بڕیاردان (الاحکام) لە سوننەدا چوارن (حەنەفی، شافعی، مـالیکی، ئەحـمـەدی)، یان ئاینی ئیـسـلام ڕێی داوە پیـاوێک چوار ژن بـهـــێـنـێـت، یان وەرزی ســـاڵ چوارن...، ئەرکـانی (فـەرزەکـانی) ئاینی ئیـسـلام پێنجن (شـەهادە، نوێژ، ڕۆژوو، زەکات، حەج)، نوێژی فــەرز لە ڕۆژێکدا پێنجن و نابنە شەش. بنچینەکانی باوەڕی ئیسلام (ارکـــان الایمان) (باوەڕهێـنـان بە خــودا، پێــغــەمــبــەرەکــانی، فریشـتـەکانی، کتێبە پیرۆزەکانی، ڕۆژی زیندووبوونەوە، قـەزاو قەدەری خێر و شـەڕ) شـەشن نابنە حەوت. ڕۆژەکـانی یەک حەفـتـە، دەرگاکـانی دۆزەخ حـــــەوتن و نـابنـە هەشت. دەرگـاکانی بەهەشت، فریشـتـەکـانی عـەرشی خودایان ڕاگرتووە هەشتن و نـابـنـە نـۆ. مـــــاوەی ئـاوسی ژن (دووگیانی) نۆ مانگە و نابێتە دە، یارانی پێغـەمبـەر کە مژدەی چوونە بەهەشـتـیــان دراوەتێ دەن و نابنە یازدە، یان ڕۆژی جـەژنی حـاجـیـان ڕۆژی دەیەمی مانگەکەیە و ناکەوێتە یازدەمین(...). ژمارەی مانگەکانی ســاڵێک، هاوڕێکانی عـیـســا پێـغـەمـبـەر، ژمـارەی ئەو بەردانەی موسا پێغەمبەر بە داردەستەکەی لێی داون و کــانیـــاویان لێ دەرچووە و ژمــارەی خـێـڵــەکـانی کـە لەســەر کـانیـاوەکـان بوون دوازدەنەو نابنە سێزدە... ل٩٩

دەڵێـن مــــشــــتـــێـک نموونەی خەرواریکە، ئەم مەتەڵانەی لە بارەی هێلکەوە گوتراون، دەخەینە بەرچاو کە دەوڵەمەندی فۆلکلۆر و مـەتەڵی کوردەواری دەنوێنن:

«کـوڕێکـمـان بوو بێ دەست و پا، ژنێ بکە شوکری خودا؟»

«نەمریشکە نە بارۆکـە، بەسـەری خۆی دادا سپی چارۆگە؟»

«خرشـە وەک گـۆ، سـپـیـیـە وەک دۆ؟»

«کــــــاشی چـینـی، ئـاوی دوو ڕەنگ؟»

«قۆریە و فـەخـفـووری، ئاوی دوو ڕەنگ؟»

«پیاڵەی سپی ئاوی دوو ڕەنگ؟»

«جــامی (بادیێ) تەنگ، ئاوی دوو ڕەنگ؟»

«سێـنی و فـەخـفـووری، ئاوی دوو ڕەنگە، بەسـاردی شلە، بە گــەرمی توندە؟»

«گـوێزێکمـان هەیە سـپی ڕەنگ، تێی دایە ئاوی دوو ڕەنگ؟»

«دەریای دوو ڕەنگ، بێ شـەپۆل و دەنگ؟»

«لـە دەرێ یـەکــــــە و لـە ژووری دووانە؟»

«عـەمەرە، عـەمەرە، سێ پێـسـتی سپییە و ئێکی زەرە؟»

«ســایقــەی ســامـــاڵ هەوری فــەڕەنگی، دوو ئـاو لە جــامێ، هەریەک لە ڕەنگی؟»

«هاتە مــالامــە عــەنـتــەر، دوو کورتەکیت لبەر، ئێک سپییە، ئێک زەر؟»

«مـامێ من حـەیدەرە، سێ قـوتک لبەرە، دوو سپینە، ئێک زەرە؟

«یەک فەردە خوێ دێنێ، دەیخەینە ناو خوێی هەر سوێر نابێ؟»

«کڵاوی هەمـزە پاڵەوان، نە دەرزی دیوە نە درووــــــمـان؟» (هێـلـکـە-جەفت)

«کـــڵاوی هەمـــزە پـاڵـەوان، بێ تێکەڵ (تەقـەڵ) و بێ دورمـــان؟» (هێلکە- کڵاوی بەڕوو)

«کڵاوی هەمزە پاڵەوانی، نە درزی هەیە نە درووـــــمـانی؟» (هێـلـکـە-کڵاوی بەڕوو)

«کــڵاوی هەمـــزە پاڵەوان، بێ دوورمـان و بێ نیـشـان؟» (هێلکە-کڵاوی بەڕوو)

«هێـسـکەی کـادینـە، چ پێـبلکەی نینە، مردی تێدا ژینە؟»

«قەسری سپی بێ دەرگا ،
زیندەوەرێکی وا تێدا ؟»
«خانووی سپی بێ دەرگا ،
زیندەوەرێکی لەناودا ؟»
«ماڵی ئەحمەد پاشایە ، بێ
پەنجەرە و دەرگایە ؟»
«قەڵایەکم هەیە گەچ گەچین،
نەپای هەیە نەپاچین ؟»
«قەڵای گەچین، ڕێی نییە تێی
بچین ؟»
«قەراتۆکەی گێچینە ، هیچ پێ
بلقەی لێ نینە ، مردی تێدا
زندینە ؟»
«خانێی بێ دەری» ، «گومەتێ
سپی بێ دەرک ؟» ،
«قەسری سپی بێ دەرگە ؟»
«مەتەلۆک و مەتەلۆک، قوبنا تە
دکەم مەنجەلۆک، ئاڤکێن بانا ،
شلقا ل خۆ ددەت، یێ دبەمە
دهۆک ؟»
«میرێ (لاوێ) زەرێ یێ دقەسرا
سپیدا ؟» (زەردێنەی هێلکە ، زەرکا
هێکێ)
«زەرێ زەرانێ، ل ناڤ مێزەرا
کتانی، نە ل عەردییە و نە ل
عاسمانی ؟» (زەرکا هێکێ)
«عەجایب گومەتێکم دیت،
مانگ و ڕۆژی لەنێو دایە ، کە ڕۆژ
هەڵدێ لە گومەتدا ، بلەور شووشە
دەشکێنێ، ئەگەر نایزانێ ئاسانە ،
تیرۆکەش هەڵی دێنێ ؟»
«بلوورین گومەزێکم دی، مەهـ و
ڕۆژی لەنێوابوو ،
کە ڕۆژ هەڵێ لە گومەزدا ،
بلوورین شووشە ئەشکێنێ ،
ئەگەر مەردی و مەتەڵ زانی ،
بەفیکری خۆت هەڵی بێنە ،
موعەممایەکی هێند سەهلە ، کە
تیرێکیش هەڵی دێنێ ؟»
«زیندوو لە مردوو پەیدا دەبێ،
مردووش لە زیندووی پەیدا دەبێ ؟»
«نەنە کوڵکن، تەتە نەکوڵکن،
تەتەزا کوڵکن ؟» ؟ (مریشک،
هێلکە ، جووجەڵە)
«دەوێتە کولکن، دەورێتەزا
نەکوڵکن، بەچەی بەچەزا
کوڵکن ؟» ؟ (مامر و هێلکە)
«بەموو لە بێ مووی پەیدا دەبێ،
بێ مووش لە بەمووی پەیدا دەبێ ؟»
«ڕێتۆ ژ پیرتۆ دبێت، پیرتۆ ژ ڕێتۆ
دبێت ؟»
«وەکی دەبی مردییە و حەرارە
(حەڵاڵە) ، هەر مردیە و حەرامە
دەبێ، لە پاشان حەرار (حەڵاڵ)
دەبێتەوە ؟» (هێلکە ، جووجەڵەی
ناوهێلکە ، بارۆکە)
«تیکەی قنگ ئەخوات ؟» (هێلکە
ئەخوا)
«پارووی قوونێ (تیکەی قنگ)
دەخۆی یان دەرخۆنەی قوزی ؟»
(هێلکە و دوونگ)
«مەرەمای قوونێ دەخۆی یان
دەرخۆنەی قوزی ؟» (هێلکە و
دوونگ). ل٢١٧- ٢٢٠.
کۆمەڵە مەتەڵێکی هەڵبژاردەی
هەڵبژاردووە و لێکۆڵینەوەی چڕ و
پڕی بۆ کردووە:
- «شتێک هەیە لە چیایە ،
سپیاتی سپیانی تێدایە ، ناوی گێزەر
گیایە ، جەرگم بووە کون کون،
کوندەڵانم بێننە کن ؟»
«لە کوێستانان، لە هەوار و
ڕەشماڵان، کابانی مەڕ داران، ژاژی
و پەنیر لە شیری (سپیاتی) مەڕ
(سپیان) و جۆرە گیایەکی سروشتی
چیاکان (بیزا) دروست دەکەن، ئەو
کەسەی ژاژی بخوات زۆری تێنوو
دەبێت و حەز دەکات ئاوی ساردی
کوندەی سەر کوندەڵانی لە تەنیشت
دابندرێت.
سپیاتی: درکەیە بۆ شیر و
بەروبوومی شیر. سپیان: درکەیە بۆ
مەڕ. (سپیاتی، سپیانی) و
(چیایە ، گیایە) ڕەگەز دۆزی
ناتەواویان تێدایە. لە دەقەکەدا
پێمان دەڵێ شتەکە لە چیایە ، دواتر
ڕوونکردنەوە و ئاسانکاریمان بۆ دەکا
و دەڵێ شیری مەڕ و گیایەکی
تێدایە ، بەوەش ناوەستێ، بەڵکو پتر
ڕێنماییمان دەکا و دەڵێ ئەوی بیخوا
زۆری تێنوو دەبێ و حەزی دەچێتە
ئاوی سارد ، لە هەمان کاتدا
تایبەتمەندییەکی تێدایە کە ئەم
سیفەتانە تەنها لە ژاژی و پەنیردا
کۆدەبنەوە.» ل٤٧- ٤٨. دەقی ئەم
مەتەڵە یەکەم جار ئەو بڵاوی
کردۆتەوە.
«دارەبەنێ، لەسەر بەنێ، میرو
حاکم دەست دەکەنێ ؟» .
«دارە بەنێ لە قەد کەنێ، شێخ و
مەلا دەستی ئەدەنێ ؟» .
ئەگەر بە وردی سەرنجێکی ئەم
مەتەڵە بچکۆلەیە بدەین زۆر شتی
گەورەمان بۆ دەخوێندرێتەوە. بە
دەسکاری کردنی هەر پیتێک یا
وشەیەک زۆر شتمان لە دەست
دەچێت و بۆمان نادۆزرێتەوە ، دارە
بەن، سەر بەن، (بان، زەوی پان و
بەرز، بانی چیا ، قەدکەن) ، میر و
حاکم و شێخ و مەلا ، دەست دەکەنێ
(دەست دەدەنێ) چەند وشەیەکی
کەمن، شتی زۆریان لەناودا
حەشاردراوە ، جگە لەوەی کە بە
زمانێکی پاراو و ئاوازێکی شیرین

هەڵبەستراوە.

دارەبەن: (دار بنێشت، دار قەزوان) دارێکە لە قەدپاڵ و سەربەن و تەلانی هەندێ ناوچەی وڵاتدا بەسروشتی دەڕوێت، دانیشتوانی مەڵبەندەکەش بەکۆکردنەوەی بنێشتە تاڵ و قەزوان ڕنین لە دارەبەن، مازوو گروان لە دار مازوو (وەک دەڵێن: «هەلاران و مەلاران، هێلکەی ئەکا لە داران، بۆ فەقیر و هەژاران؟» وەلام مازوو) و بەڕوو و جەفت لە دار بەڕوو و کرۆسک (هەرمێ کێویلکە) و گوێژ (گێوژ) کۆکردنەوە بۆ خواردن و سوود لێ وەرگرتنیان یا پێویستییەکانی ژیانی ساکار و سادەیی خۆیان پێ دابین دەکرد، بەتایبەتی ئەو هەژار و ڕەشوڕووتانەی کە خاوەن موڵک و ماڵات نەبوون و دەرفەتی کارکردن کەم بووە، بەڵام چیا و دارەبەن و دار مازوو و کەنگرۆک... تاد، موڵکی گشتی بووین و بۆ هەمووان بێ پەنگانەوە بووە. دیارە دەستکردنە دارەبەن بۆ جاجگە تاڵ و کەسکوان کۆکردنەوەی بۆ میر و حاکم و شێخ و مەلایان ناشێ و لەوانیش ناوەشێتەوە، بەڵکو کاری چینی ڕەنجدەر و ڕەشوڕووتە، کە دەبێ بۆخۆیان و بۆ میر و حاکم و شێخ و مەلا و براگەوران کۆی بکەنەوە و ئەرکی دەستەبەر کردنی پێداویستییەکانی ژیانی خۆیان و ئەوانیان لە ئەستۆدا بووە. لێرەدا سەرسوڕمانێک هەیە، چۆن دەبێ مەلاو شێخ دەست بدەنە دارەبەن!. بۆیە بیر لە دارە بەنێکی دی دەکرێتەوە کە بنێشت دەربدات و لە سەربەن بێت، ئەویش لووتە، بەقەد کێوی سەرەوەیە و چڵم دەردەدات و هەر کەسەش دەبێت کەپووی خۆی بسڕێت و چڵمەکەی لێ بکاتەوە.

هەر لەبارەی نواندنی جیاوازی نێوان چینەکانی کۆمەڵگەی کوردەوارییەوە سەیری دەقێکی دیکەی بچووک و بەڕواڵەت ناشیرین دەکەین کە دەڵێ:

«ئەوە چییە دەوڵەمەند هەری (هەڵی) دەگرن و فەقیر فڕێی دەدەن؟» (چڵم)

زۆرینەی کرمانج و جوتیار و سەپان و شوان و گاوان و بەرخەوان و کاسبکاری کوردی هەژار لە دەر و دەشت کاریان کردووە و لە هەر شوێنێک لەم سروشتە پان و بەرینەی دەوروبەریاندا چڵمی لووتیان هاتبێ، ئەوا فنێکیان کردووە و فڕێیان داوە، بەڵام میر و ئاغا و بەگ و شێخ و مەلا و پیاوی ماقووڵی دیکە، لە دیوەخان و مزگەوت و ژێر دەوار و.... دانیشتوون، ناکرێ بە چڵمەکیان ڕایەخ و مافوور و ژووری کوڕ و دانیشتنیان پیس بکەن، بۆیە چڵمیان دەکردە نێو دەسەسڕێک و لە بەرک و بەر باخەڵیان هەڵیان دەگرت، تا دواتر لە ماڵەوە بۆیان دەشووشتن.... لە پەندەکانی پیرەمێردی نەمر دا هاتووە:

«گەدا کە چڵم بە قوڵ ئەسڕێ... سەرکۆت کلکی گا بە مەندیل ئەگرێ» ل٥٢- ٥٣

ناوە ناوە لە نێو دەقەکاندا وێنەیەک خۆی دەنوێنێ و بە وشە و ئاوازی فۆلکلۆرییەوە گۆرانی دەچڕێ.

لاپەڕە ٢٥٩ تاکو ٢٦١ی تەرخان کردووە بۆ ئەو سەرچاوانەی کە گەڕاوەتەوە سەریان، زۆر بە ڕێک و پێکی دەستنیشانی کردوون هەتا بگرە بە لاپەڕەکانیشیانەوە و ژمارەیان (٦٤) سەرچاوەیە، تەنانەت ئەنتەرنێتیشی بەکار هێناوە!

چەند بەشێکی ئەم کتێبە، کە پەیژەیەکی تۆکمەی پردی فۆلکلۆری کوردییە، پێشتر لە گۆڤارەکانی کاروان و گزنگ و ئاسۆی فۆلکلۆر بڵاوکرابۆوە، نووسەری بەرکوتێکی مەتەڵی فۆلکلۆری کوردی، لەم ساڵانەی دواییدا دەیان کتێب و نامیلکەی چاپ کردووە، ئەگەر سەیری هەنگ بەخێوکردن و دەرد و نەخۆشییەکانی ڕووەک و ڕۆمانی شەخەڵی داربەڕوو بەرکوتی مەتەڵەکەی بکەین، ئەوا پشوو درێژی و زمان پاراوی و ڕەوانبێژی و بیرتیژی و وردبینی و بەرچاو ڕوونی و جوانکاریەکانیان ئەوەندە دانسقەن شایانی ئەوەن کە کتێبخانەی کوردی شانازییان پێوە بکات، سادەیی و هێمنی و بێ دەنگی و کارامەیی و شەونخوونی و ڕچەشکێنی، کاری کەسنەکردەیە، خۆزگە بەهەرمەندە دڵسۆزە ڕەنجدەرەکانمان تا ماون نرخیان دەزاندرا، نەک کە مردن لەسەر سەکۆی هۆڵە ناودارەکاندا ماتەمینیان بۆ بگێرن و بەشان و باهوویاندا هەڵبڵێن.